

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทสุดท้ายนี้เป็นบทสรุปผลการวิจัยลักษณะของกิจกรรมการค้าส่งในชุมชนเมือง นครสวรรค์ที่สัมพันธ์กับภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน รวมทั้ง เป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะแนวทางสำหรับงานวิจัยต่อไป

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 บทบาทของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ภาคเหนือจำนวน 17 จังหวัด ถูกจัดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามสภาพ ความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างเด่นชัดเพื่อประโยชน์ทางการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นสำคัญ อันได้แก่ ภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง สำหรับภาคเหนือตอนล่างซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่นั้น ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี โดยมีเมืองนครสวรรค์เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาคในด้านต่าง ๆ มาแต่อดีต อาทิ เศรษฐกิจ สังคม การคมนาคมขนส่งและการตลาด ความเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญ ดังกล่าวเป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยพื้นฐานสำคัญ 2 ประการ ประการแรก ความเป็นเมืองศูนย์กลางเกิดขึ้นจากศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของเมืองเองที่ปรากฏขึ้นมาแต่อดีตและดำรงสืบเนื่อง จนถึงปัจจุบัน ทำให้นครสวรรค์เป็นเมืองที่มีความสำคัญเมืองหนึ่งของภาคเหนือตอนล่าง เมื่อเปรียบเทียบกับเมืองอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่โดยรอบ ความสำคัญดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ในความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างของเมือง อันได้แก่ ระบบ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง และการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น การเติบโต และการเปลี่ยนแปลงของระบบดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกจะเป็น กลไกสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการพัฒนาเมืองภายในภาคดำเนินต่อไปโดยการประสานกับ ความได้เปรียบจากปัจจัยทางกายภาพของเมืองที่ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม ซึ่งเมืองต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่โดยรอบศูนย์กลางสามารถเข้าถึงได้สะดวก เนื่องจากมีระบบโครงข่ายการคมนาคม

ขนส่งที่สำคัญทั้งเส้นทางน้ำ ทางรถไฟ และการขนส่งทางถนนที่สมบูรณ์ และรวมทั้งความได้เปรียบของที่ตั้งในเชิงการผลิต คือเมืองตั้งอยู่บริเวณที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งเป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของภาคเหนือตอนล่าง ความได้เปรียบจากปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวก่อให้เกิดแรงผลักดันและแรงดึงดูดให้แก่เมืองนครสวรรค์ เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับเมืองต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่โดยรอบและส่งผลให้เมืองนครสวรรค์มีบทบาทและหน้าที่สำคัญของการเมือง เป็นศูนย์กลางการค้าขาย โดยการรวบรวมและกระจายสินค้าจากแหล่งผลิตในพื้นที่หนึ่งไปตอบสนองอุปสงค์ของหน่วยบริโภคในอีกพื้นที่หนึ่งซึ่งแรงขับเคลื่อนทางการค้าส่ง (Impulse of Trade) สามารถเชื่อมโยงไปถึง ปัจจัยพื้นฐานสำคัญต่อการเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญประการสุดท้าย คือ ความเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของเมืองนครสวรรค์เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการวางแผนของรัฐบาลในรูปของโครงการพัฒนาเมืองหลักในภูมิภาค ซึ่งนับเป็นปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญต่อการสร้างความเจริญเติบโตให้แก่จังหวัดนครสวรรค์ในระยะต่อมา โดยรัฐบาลได้พิจารณาคัดเลือกเมืองศูนย์กลางความเจริญที่มีมาแต่อดีตในแต่ละภูมิภาค ซึ่งเมืองดังกล่าวจะมีลักษณะความเป็นเมือง (Urbanization) สูงกว่าเมืองอื่น ๆ อันจะช่วยให้รัฐบาลประหยัดงบประมาณในการลงทุนเพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานประเภทต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเติบโตของเมือง โดยหวังผลว่าเมืองที่มีความเจริญสูงอยู่แล้วเมื่อได้รับการพัฒนาจากรัฐบาลในรูปของโครงการประเภทต่าง ๆ จะก่อให้เกิดการแพร่กระจายผลการพัฒนาหรือการพึ่งพาต่อกันในลักษณะต่าง ๆ กับพื้นที่โดยรอบได้ดีกว่าเมืองที่มีระดับการพัฒนาลดกว่า

จากแนวความคิดดังกล่าว รัฐบาลจึงได้กำหนดให้เมืองนครสวรรค์ เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญหรือเมืองหลักเมืองหนึ่งของภาคเหนือตอนล่าง ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) โดยกำหนดให้มีบทบาทสำคัญคือ ให้เป็นเมืองศูนย์กลางในด้านการตลาด การพาณิชย์กรรม และการคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำ ซึ่งเป็นการกำหนดบทบาทและหน้าที่สอดคล้องกับศักยภาพของเมืองที่เป็นอยู่ และจากการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวมาในเนื้อหาการวิจัยตอนต้นซึ่งเป็นดัชนีที่ใช้ชี้วัดถึงศักยภาพของจังหวัดนครสวรรค์ ที่สนับสนุนต่อการเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางการค้าก็สามารถบ่งชี้ได้ว่า เมืองนครสวรรค์มีระดับความเป็นเมืองศูนย์กลางสูงกว่าเมืองอื่น ๆ ของภาคเหนือตอนล่าง

เมืองนครสวรรค์นับเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนล่างที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญเด่นชัดในด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะจากสาขาการเกษตรกรรมและการค้าส่งค้าปลีก เนื่องจากสาขาการผลิตดังกล่าวเป็นสาขาที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูง เป็นลำดับ

หนึ่งและลำดับสองของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในจังหวัดและภาคเหนือตอนล่างมาโดยตลอด และอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมการค้าส่งนับเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของจังหวัดนครสวรรค์ ลักษณะสำคัญทางการตลาดประการหนึ่งของการค้าส่ง คือ การค้าส่ง เป็นกิจกรรมทางการตลาดที่ทำหน้าที่ในการรวบรวมและกระจายสินค้าจากแหล่งผลิตไปสู่แหล่งบริโภคที่มีความต้องการในพื้นที่ต่าง ๆ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การค้าส่ง ทำหน้าที่เชื่อมโยงความต้องการสินค้าประเภทต่าง ๆ ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคให้พบกัน การค้าส่งจึงก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่สองพื้นที่ที่ซึ่งเป็นต้นทางและปลายทางของการค้าส่ง ความสัมพันธ์ดังกล่าว เกิดขึ้นจากความต้องการในการพึ่งพาสินค้าของเมืองต่าง ๆ หรือระหว่างเมืองศูนย์กลางกับเมืองสำคัญในลำดับรองลงไป ดังนั้น ขอบเขตทางการตลาดของการค้าส่งจึงถูกกำหนดโดยแรงขับเคลื่อนทางการค้าส่งของเมืองศูนย์กลางที่เชื่อมโยงไปยังเมืองที่ตั้งอยู่โดยรอบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ ในขณะที่ปริมาณและมูลค่าการค้าส่งที่แตกต่างกันระหว่างเมืองศูนย์กลางและเมืองที่อยู่โดยรอบ จะสะท้อนให้เห็นถึงระดับความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในเมืองต่าง ๆ ซึ่งทำให้เมืองมีลำดับศักยภาพพื้นที่การค้าลดหลั่นกันลงไป จากการวิจัยการไหลเวียนของสินค้าโดยการประกอบการค้าส่งของสถานประกอบการค้าส่งในชุมชนเมืองนครสวรรค์ ในปี พ.ศ. 2533 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นบทบาทของเมืองนครสวรรค์ต่อการเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางการค้าส่งมากขึ้น โดยเมืองนครสวรรค์ทำหน้าที่รวบรวมสินค้าจากแหล่งผลิตและกระจายสินค้าดังกล่าวไปตอบสนองอุปสงค์ของหน่วยบริโภคในพื้นที่ต่าง ๆ

บทบาทของเมืองนครสวรรค์ในด้านการรวบรวมสินค้านำเข้า

สถานประกอบการค้าส่งเมืองนครสวรรค์นำเข้าสินค้าจากแหล่งผลิตในพื้นที่ต่าง ๆ 3 กลุ่ม คือ สินค้ากลุ่มอุปโภค-บริโภค สินค้ากลุ่มอุตสาหกรรม และสินค้ากลุ่มเกษตรกรรม มูลค่าการนำเข้าทั้งสิ้น 1,300.70 ล้านบาท จากการวิจัยพบว่า สถานประกอบการค้าส่งในอำเภอเมืองนครสวรรค์ต้องพึ่งพาสินค้านำเข้าจากแหล่งผลิตในกรุงเทพฯ สูงสุด ถึงร้อยละ 66.48 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าการค้าส่งสินค้านำเข้าดังกล่าว ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับกรุงเทพฯ มากที่สุด รองลงมาคือ ภาคเหนือตอนล่าง ประมาณร้อยละ 28.40 และอีกร้อยละ 5.12 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคต่าง ๆ ตามลำดับสูงสุดดังนี้ คือ ภาคกลางตอนบน ภาคเหนือ

ตอนบน ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เฉพาะในส่วนของการนำเข้าสินค้าจากแหล่งผลิตภายในภาคเหนือตอนล่างนั้น ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าสินค้าจากแหล่งผลิตภายในจังหวัดนครสวรรค์ถึงร้อยละ 95.10 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากภายในภาคเหนือตอนล่าง และอีกประมาณร้อยละ 4.90 นำเข้าจากจังหวัดอื่น ๆ ของภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ กำแพงเพชร และอุทัยธานี มากที่สุด รองลงมาคือ พิจิตร อุดรดิตถ์ และเพชรบูรณ์ ยกเว้นจังหวัดสุโขทัยและพิษณุโลกไม่มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจการค้าส่งกับเมืองนครสวรรค์ เนื่องจากไม่มีการนำเข้าสินค้าจากแหล่งผลิตในจังหวัดดังกล่าว

เมื่อพิจารณาการนำเข้าสินค้าจำแนกตามกลุ่มสินค้า พบว่า สินค้าที่มีบทบาทต่อการนำเข้าของสถานประกอบการค้าส่งอำเภอเมืองนครสวรรค์สูงสุดในแง่ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าในแต่ละประเภท มีตามลำดับดังนี้ คือ สินค้ากลุ่มอุปโภค-บริโภค มูลค่าการนำเข้ารวม 724 ล้านบาท สินค้ากลุ่มเกษตรกรรมมูลค่าการนำเข้า 358.4 ล้านบาท และสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรม มูลค่าการนำเข้าต่ำสุด 218.30 ล้านบาท สำหรับการนำเข้าสินค้ากลุ่มอุปโภคบริโภค และสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรมนั้น สถานประกอบการค้าส่งอำเภอเมืองนครสวรรค์ต้องพึ่งพาสินค้านำเข้าจากกรุงเทพฯ สูงสุดอย่างเด่นชัด คิดเป็นมูลค่าการนำเข้าถึงร้อยละ 89.33 และ 98.53 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของแต่ละกลุ่มตามลำดับ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสินค้านำเข้าในลักษณะสินค้าที่เป็นอุตสาหกรรมการผลิต (Industrial goods) เมืองนครสวรรค์ต้องพึ่งพาสินค้าจากกรุงเทพฯ เป็นหลัก ทั้งนี้เพราะกรุงเทพฯ เป็นแหล่งผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดของประเทศ เนื่องจากเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ จำนวนมาก ประกอบกับเมืองนครสวรรค์ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก การคมนาคมขนส่งกระทำได้ดีสะดวก จึงทำให้เมืองนครสวรรค์มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับกรุงเทพฯ ในระดับสูง ส่วนการนำเข้าสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรม และกลุ่มอุปโภค-บริโภคของสถานประกอบการค้าส่งอำเภอเมืองนครสวรรค์จากแหล่งผลิตอื่น ๆ ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจในระดับต่ำมาก และเป็นผลความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดจากสินค้าบางประเภทเท่านั้น กล่าวคือในส่วนของการนำเข้าสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรมมาจากการนำเข้าสินค้าประเภทเครื่องจักรกลการเกษตรเพียงประเภทเดียวเท่านั้น และเป็นการนำเข้าจากแหล่งผลิตที่ตั้งภายในจังหวัดนครสวรรค์ และภาคตะวันตกเท่านั้น มีมูลค่าการนำเข้า 1.90 ล้านบาท และ 1.30 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.87 และ 0.60 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมด

ในส่วนของการนำเข้าสินค้ากลุ่มอุปโภค-บริโภค พบว่าสินค้าที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจ การค้าส่งของเมืองนครสวรรค์และภาคเหนือตอนล่าง โดยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ในปริมาณสูงนั้น จะเป็นสินค้าบางประเภท ได้แก่ เครื่องดื่มที่ไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์และ ของชำ ซึ่งการนำเข้าสินค้าประเภทดังกล่าวจะมีมูลค่าการนำเข้าสูงสุด รองลงมาคือ เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ สำหรับน้ำแข็งแม้ว่าจะมีการนำเข้าจากแหล่งผลิตภายใน อำเภอเมืองนครสวรรค์ทั้งหมด แต่ก็มีมูลค่าการนำเข้าต่ำมาก จึงเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดความ เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจน้อยมาก และสินค้าที่ไม่มีบทบาทต่อความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจจาก การนำเข้าจากแหล่งผลิตทั้งภายในจังหวัดนครสวรรค์หรือจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือตอนล่างเลย ได้แก่ เสื้อผ้า และบุหรี เพราะเป็นสินค้าที่มีการนำเข้าจากกรุงเทพฯ ทั้งหมด แต่อย่างไร ก็ตามเมื่อพิจารณาถึงการนำเข้าสินค้าอุปโภค-บริโภคบางประเภทจากแหล่งผลิตภายในภาคเหนือ ตอนล่างดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจะมีมูลค่าการนำเข้าเพียง 68.31 ล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ 9.44 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้ากลุ่มนี้ทั้งหมด ซึ่งการนำเข้าดังกล่าวก่อให้เกิด ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับจังหวัดนครสวรรค์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.36 ของมูลค่า การนำเข้าสินค้ากลุ่มอุปโภค-บริโภคจากภาคเหนือตอนล่าง ส่วนที่เหลือนำเข้าจากจังหวัด กำแพงเพชรในปริมาณน้อย ดังนั้นความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจึงอยู่ในระดับต่ำ และความเชื่อมโยงดังกล่าวเป็นผลมาจากการนำเข้าสินค้าประเภทของชำเพียงอย่างเดียว ส่วนความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดกับภาคอื่น ๆ ก็มีปริมาณน้อยมากเช่นกันและเป็นความ เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการนำเข้าของชำเพียงอย่างเดียวเช่นกัน โดยความเชื่อมโยง ดังกล่าวเกิดขึ้นในพื้นที่ภาคตะวันตกและภาคกลางตอนบน

ในส่วนของการนำเข้าสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมนั้น สินค้าเกษตรกรรมนับเป็นสินค้า ประเภทเดียวที่ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคเหนือตอนล่างสูงสุดและทุกภาคของ ประเทศด้วย กล่าวคือความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดกับภาคเหนือตอนล่าง คิดเป็นร้อยละ 83.51 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมทั้งหมด โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดกับจังหวัดนครสวรรค์สูงสุดในทุกประเภทสินค้า คิดเป็นร้อยละ 94.11 ของมูลค่าการ นำเข้าสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมจากแหล่งผลิตภายในภาคเหนือตอนล่าง และอีกร้อยละ 5.81 ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับจังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่างเกือบทุกจังหวัด ยกเว้น จังหวัดสุโขทัย และพิษณุโลก และกลุ่มจังหวัดที่ได้รับผลความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ในระดับสูง คือ กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ และอุทัยธานี รองลงมาคือ นิจิตร และอุตรดิตถ์

ส่วนภาคอื่น ๆ ได้รับผลความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 16.49 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมทั้งหมด ส่วนความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับภาคอื่น ๆ นั้นเกิดขึ้นกับภาคกลางตอนบนมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันตก และน้อยที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก โดยความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจดังกล่าวมาจากการนำเข้าสินค้าพืชไร่ และผักและผลไม้เท่านั้น สินค้ากลุ่มเกษตรกรรมที่มีบทบาทต่อการนำเข้าของสถานประกอบการค้าส่ง อำเภอเมืองนครสวรรค์นั้น เป็นการนำเข้าสินค้าจากแหล่งผลิตภายในภาคเหนือตอนล่างมากที่สุด สินค้าดังกล่าวคือ พืชไร่ และข้าวสาร มูลค่าการนำเข้า 230 ล้านบาท และ 39.01 ล้านบาท สินค้าที่มีบทบาทต่อการนำเข้าที่น้อยที่สุดคือ ผักและผลไม้ และปศุสัตว์ โดยสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมประเภท พืชไร่ ข้าวสาร ผัก และผลไม้ เป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับเมืองนครสวรรค์ทั้งหมด

จากผลการวิจัยดังกล่าวมาในส่วนของการนำเข้าสินค้าโดยสถานประกอบการค้าส่ง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จะเห็นได้ว่า นครสวรรค์ยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าสินค้าในกลุ่มอุปโภค-บริโภค และกลุ่มอุตสาหกรรมจากกรุงเทพฯ มากที่สุด ส่วนการนำเข้าสินค้ากลุ่มเกษตรกรรม สามารถพึ่งพาสินค้าจากแหล่งผลิตภายในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่างมากที่สุด และเป็นการนำเข้าจากแหล่งผลิตภายในจังหวัดนครสวรรค์สูงสุดเช่นกัน

บทบาทของเมืองนครสวรรค์ในด้านการกระจายสินค้า

นอกจากการทำหน้าที่รวบรวมสินค้าจากแหล่งผลิตทั้งภายในภาคและภาคอื่นแล้ว เมืองนครสวรรค์ยังทำหน้าที่เป็นเมืองศูนย์กลางการให้บริการสินค้าแก่เมืองที่มีลำดับศักยภาพการค้าในลำดับรองลงไปซึ่งเป็นเขตอิทธิพลการตลาดเมืองนครสวรรค์จึงเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าที่มีลำดับศักยภาพการค้าสูงสุดโดยเป็นศูนย์กลางรวบรวมสินค้าอย่างหลากหลายทั้งประเภท ปริมาณ และคุณภาพ และส่งออกสินค้าไปให้บริการแก่เมืองในลำดับรองลงไป จากผลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าส่งในอำเภอเมืองนครสวรรค์ ปี พ.ศ. 2533 พบว่า สถานประกอบการค้าส่งของเมืองนครสวรรค์ส่งออกสินค้าไปจำหน่ายในพื้นที่ต่าง ๆ คิดเป็นมูลค่า 1,564.10 ล้านบาท สินค้าส่วนใหญ่ส่งไปจำหน่ายในภาคเหนือตอนล่าง คิดเป็นร้อยละ 87.28 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมด และอีกร้อยละ 12.72 ส่งออกไปจำหน่ายในภาคอื่น ๆ ทุกภาคของประเทศ สำหรับสินค้าในส่วนที่ส่งออกไปจำหน่ายเฉพาะภายในภาคเหนือตอนล่างทั้งหมด มีมูลค่าประมาณ 1,132.67 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 82.97 ของมูลค่าการส่ง

ออกทั้งหมดภายในภาคเหนือตอนล่าง และการส่งออกดังกล่าวส่วนใหญ่ส่งออกไปจำหน่ายให้แก่หน่วยบริโภคภายในเขตจังหวัดนครสวรรค์มากที่สุด จังหวัดนครสวรรค์จึงเป็นตลาดที่มีศักยภาพรองรับการส่งออกสูงสุด ตลาดที่มีศักยภาพรองรับการส่งออกลำดับรองลงมาคือ กลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ อุทัยธานี พิจิตร และกำแพงเพชร มูลค่าการส่งออกอยู่ระหว่างร้อยละ 0.10-0.40 ของมูลค่าสินค้าส่งออกไปจำหน่ายภายในภาคเหนือตอนล่าง ยกเว้นจังหวัด สุโขทัย พิษณุโลก และอุตรดิตถ์ เป็นกลุ่มจังหวัดที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการค้าส่งกับเมืองนครสวรรค์ นอกจากนี้แล้วการส่งออกสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมยังก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคอื่นทุกภาคของประเทศ โดยภาคกลางตอนบนเป็นตลาดที่มีศักยภาพรองรับการส่งออกสูงสุด ประมาณ 97.47 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 6.23 ของมูลค่าการส่งออกรวมทั้งหมด รองลงมาคือ กรุงเทพฯ ร้อยละ 5.49 ส่วนภาคอื่น ๆ เป็นพื้นที่การตลาดที่มีศักยภาพรองรับการส่งออกต่ำสุด มูลค่าการส่งออกไปจำหน่ายมีค่าระหว่างร้อยละ 0.06-0.93 ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคเหนือตอนบนตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกไปจำหน่ายในพื้นที่ต่าง ๆ โดยพิจารณาจากมูลค่าการส่งออกสินค้า มีลำดับความสำคัญดังนี้ คือ สินค้ากลุ่มอุปโภค-บริโภค สินค้ากลุ่มเกษตรกรรม และสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรม มูลค่าการส่งออก 872.4, 411.7 และ 280 ล้านบาท ตามลำดับ ในส่วนของสินค้าอุปโภค-บริโภคนั้น การส่งออกสินค้ากลุ่มนี้ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคเหนือตอนล่างสูงสุด โดยมีมูลค่าการส่งออกไปยังพื้นที่ดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 92.20 ส่วนที่เหลือส่งออกไปจำหน่ายในภาคกลางตอนบน และภาคเหนือตอนบน การส่งออกสินค้าในกลุ่มดังกล่าวก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจแก่เมืองนครสวรรค์มากที่สุดถึงร้อยละ 83.49 ของมูลค่าการส่งออกสินค้ากลุ่มนี้ไปจำหน่ายภายในเหนือตอนล่าง รองลงมาคือ กลุ่มจังหวัดอุทัยธานี กำแพงเพชร และพิจิตร มูลค่าการส่งออก ร้อยละ 4.12-5.59 รองลงมาคือ กลุ่มจังหวัด พิษณุโลก อุตรดิตถ์ และเพชรบูรณ์ มูลค่าการส่งออก ร้อยละ 0.39-1.43 ยกเว้นจังหวัดสุโขทัยเพียงจังหวัดเดียวที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการค้าส่งกับเมืองนครสวรรค์ สินค้าในกลุ่มนี้มีบทบาทต่อการส่งออกไปจำหน่ายในภาคเหนือตอนล่าง โดยพิจารณาจากมูลค่าการส่งออกสูงสุด ได้แก่ เครื่องดื่มที่ไม่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ มูลค่าการส่งออก 461 ล้านบาท รองลงมาคือ ของเบ็ดเตล็ด บุหรี่ และเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ สินค้าที่มีบทบาทต่อการส่งออกน้อยที่สุดคือ น้ำแข็ง เสื้อผ้าและรองเท้า

ในส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการตลาดเช่นเดียวกับสินค้ากลุ่มอุปโภค-บริโภค กล่าวคือ การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจแก่เมืองนครสวรรค์สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 76.97 ของมูลค่าการส่งออกสินค้ากลุ่มนี้ทั้งหมดไปจำหน่ายในภาคเหนือตอนล่าง โดยมีจังหวัดนครสวรรค์ เป็นตลาดที่มีศักยภาพรองรับการส่งออกสูงสุด และอีกร้อยละ 28.89 ส่งออกไปจำหน่ายในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่างทุกจังหวัด ยกเว้นจังหวัดอุตรดิตถ์เพียงจังหวัดเดียว เขตอิทธิพลการตลาดที่มีความสำคัญรองลงมาก็คือกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์และกำแพงเพชร มูลค่าการส่งออก ร้อยละ 6.20-8.62 รองลงมาก็คือ กลุ่มจังหวัดพิจิตร และอุทัยธานี มูลค่าการส่งออกร้อยละ 0.90 เท่ากัน นอกจากนี้แล้วการส่งออกสินค้ากลุ่มนี้ยังก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคใกล้เคียงอีกด้วย คือภาคกลางตอนบนและภาคเหนือตอนบน มีมูลค่าการส่งออกรวมร้อยละ 7.61 ของมูลค่าการส่งออกสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมด สินค้าที่มีบทบาทต่อการส่งออกไปจำหน่ายภายในภาคเหนือตอนล่างสูงสุด โดยพิจารณาจากมูลค่าการส่งออกไปจำหน่ายในพื้นที่ดังกล่าวตามลำดับคือ บัวยเคมีและอาหารสัตว์ มูลค่าการส่งออก ประมาณ 85 และ 76 ล้านบาท รองลงมาก็คือ เครื่องจักรกลการเกษตร น้ำมันเครื่อง และน้ำมันเชื้อเพลิง จึงอาจกล่าวได้ว่าการส่งออกสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรมโดยสถานประกอบการค้าส่งอำเภอเมืองนครสวรรค์ ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับพื้นที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางทุกประเภทโดยเฉพาะสินค้าประเภท เครื่องจักรกลการเกษตร และน้ำมันเชื้อเพลิง

ในส่วนของการส่งออกสินค้ากลุ่มเกษตรกรรม พบว่า การส่งออกสินค้ากลุ่มดังกล่าวก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคเหนือตอนล่างสูงสุด มูลค่าการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 73.36 ของมูลค่าการส่งออกสินค้ากลุ่มนี้ทั้งหมดแต่ก็มีมูลค่าการส่งออกไปจำหน่ายในภาคเหนือตอนล่างน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับร้อยละของมูลค่าการส่งออกสินค้าในกลุ่มอื่น ๆ ที่ส่งออกไปจำหน่ายในภาคนี้ โดยที่สินค้ากลุ่มเกษตรกรรมส่วนใหญ่ส่งออกไปจำหน่ายภายในจังหวัดนครสวรรค์สูงสุดถึงร้อยละ 86.75 ของมูลค่าการส่งออกสินค้ากลุ่มนี้ไปภายในภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งคิดเป็นมูลค่าสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งออกสินค้ากลุ่มอุปโภค-บริโภค และกลุ่มอุตสาหกรรมไปจำหน่ายในนครสวรรค์ ดังนั้นนครสวรรค์จึงเป็นตลาดที่มีศักยภาพรองรับการส่งออกสูงสุด และสินค้ามูลค่าร้อยละ 13.25 ส่งออกไปจำหน่ายในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่างทุกจังหวัด ยกเว้นจังหวัด อุตรดิตถ์และสุโขทัย ตลาดที่มีศักยภาพรองรับการส่งออกในลำดับรองลงมาก็คือ กลุ่มจังหวัด กำแพงเพชร พิจิตร และอุทัยธานี

คิดเป็นมูลค่าระหว่างร้อยละ 2.60-6.03 ตามลำดับ รองลงมาคือ กลุ่มจังหวัด สุโขทัย และเพชรบูรณ์ มูลค่าร้อยละ 0.01-0.12 ตามลำดับ สินค้าในกลุ่มนี้ที่มีบทบาทต่อการส่งออก ไปจำหน่ายในภาคเหนือตอนล่างสูงสุด โดยพิจารณาจากมูลค่าการส่งออก ได้แก่ ข้าวสาร มูลค่าการส่งออก 250 ล้านบาท รองลงมาคือ ปศุสัตว์ มูลค่าการส่งออกเพียง 32.44 ผัก และผลไม้ 22.80 ล้านบาท และพืชไร่ 6.80 ล้านบาท และสินค้าพืชไร่ นับเป็นสินค้าในกลุ่มเกษตรกรรมเพียงประเภทเดียวที่ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคเหนือตอนล่างน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะสินค้าพืชไร่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 85.90 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าประเภทนี้ ส่งออกไปจำหน่ายในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นตลาดรับซื้อพืชไร่และผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ที่สำคัญที่สุดของประเทศเพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งกรุงเทพฯ ยังเป็นตลาดส่งออกผลผลิตการเกษตรไปจำหน่ายยังตลาดประเทศอีกด้วย และสินค้าพืชไร่ นับเป็นสินค้าประเภทเดียวที่มีการกระจายการส่งออกไปยังพื้นที่การตลาดในที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้แล้วการส่งออกสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมยังก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคต่าง ๆ ทุกภาค โดยมีมูลค่าการส่งออก 109.67 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 26.64 ของมูลค่าการส่งออกสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมทั้งหมด และพื้นที่ที่มีศักยภาพรองรับการส่งออกสูงสุดคือ กรุงเทพฯ มูลค่า 85.40 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 77.87 ของมูลค่าการส่งออกสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมไปในภาคอื่น ๆ รองลงมาคือ ภาคกลางตอนบน ส่วนภาคอื่น ๆ นั้นการส่งออกสินค้ากลุ่มเกษตรกรรม ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เหล่านั้น ในระดับต่ำมากคือ มีมูลค่าการส่งออกรวมกันไม่ถึงร้อยละ 0.50 ภาคดังกล่าว ได้แก่ภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้

6.1.2 การนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผน

จากนโยบายของรัฐบาลได้กำหนดให้มีการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญขึ้นในส่วนต่าง ๆ ของภูมิภาค โดยพิจารณาจากความพร้อมของเมืองจากปัจจัยในด้านต่าง ๆ วัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อให้เมืองศูนย์กลางความเจริญทำหน้าที่แพร่กระจายการพัฒนาไปสู่เมืองลำดับรอง การพัฒนาภาคโดยใช้ยุทธวิธีการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญจึงนับเป็นความพยายามที่จะสร้างกลไกเพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาจากเมืองศูนย์กลางไปสู่เมืองที่มีการพัฒนาต่ำกว่า การศึกษาความเชื่อมโยงส่วนหนึ่งจึงพิจารณาได้จากระดับที่ตั้งเมืองศูนย์กลางเข้าไปมีบทบาทใน

การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่พื้นที่โดยรอบศูนย์กลางนั้น อาทิ การให้บริการด้านสินค้า เศรษฐกิจ สังคม และบริการด้านอื่น ๆ

สำหรับการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญของรัฐบาลในส่วนต่าง ๆ ของภูมิภาคได้ดำเนินการอย่างจริงจังมาตั้งแต่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ในขณะนี้อาจกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะจากการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญของเมืองเชียงใหม่ และขอนแก่น เป็นต้น กล่าวคือ เมืองศูนย์กลางความเจริญสามารถตอบสนองต่อโครงการพัฒนาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ส่วนใหญ่โดยรอบ ช่วยเหนี่ยวนำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันก็ช่วยถ่วงโครงสร้างแบบศูนย์กลางเดี่ยว (Monocentric Structure) ที่มีเมืองหลวงของประเทศเป็นศูนย์กลางใหญ่ที่สุด แต่เพียงแห่งเดียว โดยไม่มีศูนย์กลางระดับรองรองรับ ทำให้เกิดช่องว่างในการเชื่อมต่อกับศูนย์กลางขนาดเล็กและพื้นที่ชนบท

สำหรับเมืองนครสวรรค์ ได้เริ่มโครงการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530-2534) การพัฒนาในระยะเริ่มแรกเน้นในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองประเภทสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ซึ่งจำเป็นต่อการรองรับการขยายตัวของเมืองที่จะเกิดขึ้น ในขณะที่การลงทุนเพื่อพัฒนาการผลิตจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ ยังไม่เกิดขึ้น จึงยังไม่สามารถสรุปได้ถึงผลความสำเร็จของการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญตามแนวความคิดของหลักการดังกล่าวว่าก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างเมืองนครสวรรค์กับเมืองโดยรอบว่าเป็นไปในลักษณะใด

อนึ่งแม้ว่าโครงการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญเมืองนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ในการที่จะกระตุ้นให้เกิดความเจริญแผ่ไปยังส่วนต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่างทั้งหมด แต่สภาพในทางปฏิบัติขอบเขตของภาคในแง่การวางแผนกับขอบเขตของภาคตามสถานการณ์จริงทางเศรษฐกิจย่อมมีความแตกต่างกัน การทราบถึงขอบเขตของภาคซึ่งเป็นเขตอิทธิพลการตลาดจากการค้าส่งในสภาพความจริงนั้น จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้รัฐบาลสามารถระดมทรัพยากรบุคคล และเงินทุนที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อใช้ในการพัฒนาภาคให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ อีกทั้งยังจะช่วยส่งเสริมให้เมืองศูนย์กลางความเจริญสามารถตอบสนอง

บริการในด้านต่าง ๆ แก่พื้นที่โดยรอบให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายสูงสุดของแนวความคิดตามโครงการดังกล่าวได้

จากผลการศึกษาได้เสนอถึง ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการค้าส่งระหว่างเมืองนครสวรรค์กับภาคเหนือตอนล่างและภาคอื่น ซึ่งความเชื่อมโยงดังกล่าวจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของกิจกรรมการค้าส่ง ผลการศึกษาจึงสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาในระดับภาคได้ โดยที่แผนพัฒนาในระดับภาคนี้มีความสำคัญในฐานะที่เป็นกรอบการพัฒนา กำหนดนโยบายและทิศทางให้กับพื้นที่ต่าง ๆ ภายในภาค ทั้งยังเป็นตัวเชื่อมโยงการวางแผนในระดับประเทศกับการวางแผนในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกันไปทิศทางเดียวกัน จากผลการศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาเมืองนครสวรรค์และภาคเหนือตอนล่างได้ดังนี้

การค้าส่งสินค้าโดยสถานประกอบการค้าส่งอำเภอเมืองนครสวรรค์ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนล่างและภาคอื่น ๆ ดังนี้ การนำเข้าสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับจังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่างสูงสุด ประมาณร้อยละ 83.51 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับนครสวรรค์ แต่การนำเข้าสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรมและกลุ่มอุปโภค-บริโภค ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคเหนือตอนล่างน้อยมาก เพียงร้อยละ ๑.87 และ 9.44 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวเกิดขึ้นกับกรุงเทพมหานครมากที่สุด ในขณะที่การส่งออกสินค้าทุกกลุ่มก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคเหนือตอนล่างสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 92.2๑, 92.39 และ 73.45 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวเกิดขึ้นกับจังหวัดนครสวรรค์สูงสุด

ดังนั้น การส่งเสริมการค้าส่งสินค้ากลุ่มเกษตรกรรมจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้าในระดับพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งภายในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดโดยรอบได้เป็นอย่างดีทีเดียว คือ ควรมีการพัฒนากิจกรรมการผลิตสาขาเกษตรกรรม ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของจังหวัดนครสวรรค์ให้มั่นคงต่อไป โดยการส่งเสริมความรู้ในการใช้ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรแผนใหม่ให้แก่เกษตรกร อาทิ การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้เมล็ดพันธุ์พืช การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ฯลฯ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดนครสวรรค์มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ สูงมาก กล่าวคือ การตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดและของภาคเหนือตอนล่างเป็นที่ราบลุ่ม มีสมรรถนะทางการเกษตรกรรมสูง สามารถทำการเพาะปลูก

ได้ดีทั้งข้าว และพืชไร่ ทำให้เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของภาคเหนือและของประเทศ การส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรตามแนวความคิดดังกล่าว จะก่อให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมการค้าส่งพืชผลทางการเกษตร รวมทั้งการขยายตัวของการใช้พื้นที่เพื่อจัดตั้งสถานประกอบการค้าส่งสินค้าเกษตรกรรมภายในชุมชนเมืองหรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิต และยังนำไปสู่การขยายตัวของพื้นที่ทำการเกษตรและการใช้พื้นที่การเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้แล้วการขยายตัวของการค้าส่งสินค้าเกษตรกรรมจะส่งผลให้กิจกรรมการค้าส่งสินค้าประเภทที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตรซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอเมืองนครสวรรค์มีมากขึ้น อาทิ กิจกรรมค้าส่งเครื่องจักรกลการเกษตร กิจกรรมค้าส่งปุ๋ยเคมี กิจกรรมค้าส่งน้ำมันเครื่องและน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรภายในพื้นที่เหล่านั้น

นอกจากนี้แล้วการขยายตัวของการค้าส่งสินค้าเกษตรกรรม ยังจะเอื้ออำนวยให้หน่วยผลิตในเมืองนครสวรรค์มีโอกาสเหมาะสมที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตบางประเภทที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการผลิตทางด้านเกษตรได้มีโอกาสขยายตัวมากขึ้น อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือและเครื่องจักรกลการเกษตร การผลิตชิ้นส่วนเครื่องยนต์และตัวถังรถบรรทุก ซึ่งในปัจจุบันสินค้าดังกล่าวสถานประกอบการค้าส่งได้นำเข้าสินค้าบางส่วนจากโรงงานที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ อันจะเป็นการสนับสนุนการผลิตสินค้าที่เป็นพื้นฐานต่อการผลิตด้านเกษตรกรรม การขนส่งและการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรภายในจังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดใกล้เคียงภายในภาคเหนือตอนล่างและภาคอื่น ๆ ที่เป็นเขตอิทธิพลการตลาดการค้าส่งของเมืองนครสวรรค์ ทั้งนี้เพราะเมืองนครสวรรค์มีศักยภาพสูงพอที่จะเอื้ออำนวยต่อการกิจกรรมการผลิตดังกล่าว เนื่องจากตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมเป็นจุดรวมของเส้นทางคมนาคม และเป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของภาคทำให้การคมนาคมขนส่งสินค้าระหว่างแหล่งวัตถุดิบกับแหล่งบริโภคเป็นไปได้สะดวก

ในด้านการส่งออกสินค้าเกษตรกรรม สินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าอุปโภค-บริโภค ซึ่งเมืองนครสวรรค์เป็นศูนย์กลางของการค้าส่งสินค้าดังกล่าว ซึ่งในแต่ละปีจะมีการไหลเวียนของสินค้าดังกล่าวเข้าสู่และออกจากจังหวัดนครสวรรค์เป็นจำนวนมาก ดังนั้นในส่วนของการค้าส่งสินค้าเกษตรกรรม ควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งตลาดกลางค้าส่งพืชผลทางการเกษตรภายในจังหวัดนครสวรรค์ให้กระจายไปในพื้นที่ระดับต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เพื่อพัฒนาระบบการตลาดกลางค้าส่งสินค้าเกษตรกรรมให้มากยิ่งขึ้น สามารถรองรับผลผลิตทางการเกษตร

ที่มีจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังจะเป็นการส่งเสริมให้การซื้อขายสินค้าระหว่างผู้ผลิต-พ่อค้าคนกลางเป็นไปอย่างยุติธรรม โดยอำเภอเมืองนครสวรรค์และอำเภอยุทธิภูมิมีศักยภาพสูงต่อการจัดตั้งตลาดกลางค้าส่งสินค้าเกษตรกรรมประเภทข้าวและพืชไร่ในระดับภาค ทั้งนี้เพราะเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของจังหวัด ตลอดจนมีระบบการคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำอย่างสะดวก ส่วนอำเภอรอบนอก คือ อำเภอตากสิน อำเภอตากฟ้า มีความเหมาะสมต่อการจัดตั้งตลาดกลางรับซื้อสินค้าพืชไร่ในระดับท้องถิ่น เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตพืชไร่ที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ และยังสามารถติดต่อได้สะดวกกับแหล่งผลิตของอำเภอในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตที่พืชไร่ที่สำคัญของภาคแห่งหนึ่งอีกด้วย เช่นบางอำเภอของจังหวัดลพบุรี และจังหวัดเพชรบูรณ์

ในส่วนของการส่งออกสินค้ากลุ่มอุปโภค-บริโภค และสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสินค้าอุตสาหกรรมการผลิต (Industrial Goods) ที่เมืองนครสวรรค์นำเข้าจากแหล่งผลิตในกรุงเทพฯ โดยสินค้าดังกล่าวมีตลาดปลายทางรับซื้อที่สำคัญภายในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่างโดยเฉพาะตลาดภายในจังหวัดนครสวรรค์ จึงควรส่งเสริมให้เมืองนครสวรรค์เป็นเมืองศูนย์กลางการกระจายสินค้า (Distribution City) โดยการวางแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งทางด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่จำเป็นต่อการค้าส่งอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการบริโภคสินค้าประเภทต่าง ๆ ของประชากรภายในภาคซึ่งเป็นพื้นที่การตลาดที่มีขนาดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะเมืองนครสวรรค์ตั้งอยู่ท่าเลที่ เหมาะสม เป็นจุดศูนย์รวมและจุดกระจายการคมนาคมขนส่งไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่างและภาคใกล้เคียง ตลอดจนมีระบบโครงข่ายการคมนาคมในระดับต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงต่อกันได้อย่างสะดวก อีกทั้งยังจะเป็นการส่งเสริมบทบาทของเมืองนครสวรรค์ในฐานะเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนล่างให้สามารถทำหน้าที่ของเมืองโดยการให้บริการสินค้า หรือปัจจัยการผลิตให้แก่ชุมชนโดยรอบ ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ เมืองศูนย์กลางความเจริญของรัฐบาลมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวในที่สุดแล้วจะกระตุ้นให้มีการขยายตัวของกิจการค้าส่งประเภทสินค้าอุปโภค-บริโภค และสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรกรรมภายในเมืองนครสวรรค์ให้มีจำนวนมากขึ้นอีกด้วย

6.1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเมืองศูนย์กลาง คือ จังหวัดนครสวรรค์กับเมืองโดยรอบ โดยการศึกษาจากปริมาณและมูลค่าการไหลเวียนของสินค้าของสถานประกอบการค้าส่งเมืองนครสวรรค์ เนื่องจากลักษณะของงานวิจัยฉบับนี้เป็นเพียงการศึกษาในขั้นค้นพบ (Exploration) ยังไม่ถึงขั้นอธิบาย (Explanation) และเป็นงานวิจัยที่ยังไม่มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางเท่าใดนัก การศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถบอกให้ทราบถึงปริมาณของผลกระทบทางเศรษฐกิจในระดับลึก (Magnitude) ที่เกิดจากกิจกรรมการค้าส่งได้ ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยกิจกรรมการค้าส่งสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเมืองและภาคจนถึงขั้นอธิบายปรากฏการณ์ทางพื้นที่ที่เกิดขึ้นจากการไหลเวียนของสินค้าได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ควรที่จะมีการศึกษาวิจัยในแง่มุม ๆ ต่าง ๆ ในโอกาสต่อไปดังนี้

1. ควรทำการศึกษาวิจัยกิจกรรมการค้าส่งของจังหวัดนครสวรรค์ต่อไป เพื่อค้นหาปริมาณของผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากกิจกรรมการค้าส่งจากสินค้าทุกประเภทในระดับลึก โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์ค่าตัวทวี (Multiplier) รวมถึงการวิจัยกิจกรรมการค้าส่งโดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้วยรูปแบบจำลองแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ทราบถึงรูปแบบของโครงสร้างการติดต่อระหว่างเมืองนครสวรรค์กับเมืองต่าง ๆ ภายในภาคเหนือตอนล่างได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ควรทำการศึกษาวิจัยกิจกรรมการค้าส่งของเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลการตลาดของจังหวัดนครสวรรค์ในระดับสูง เพื่อค้นหาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการไหลเวียนของสินค้าของพื้นที่ศึกษาใน ๗ ที่มีต่อเมืองอื่น อันจะทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่มีต่อกัน ได้ดียิ่งขึ้น

2. ควรทำการศึกษากิจกรรมการค้าส่งจากสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่มี การไหลเวียนเข้าสู่และออกจากจังหวัดนครสวรรค์ในฐานะที่เป็นเมืองศูนย์กลางการค้าของภาคเหนือตอนล่าง ในประเด็นของการขนส่งสินค้าซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างเมืองที่เป็นแหล่งผลิต และเมืองที่เป็นที่ตั้งตลาด เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการขนส่งสินค้าที่เป็นอยู่และค้นหาแบบการขนส่งที่เหมาะสม ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับการใช้โครงข่ายเส้นทางในระบบพื้นที่ภาคในการขนส่งสินค้าจากแหล่งผลิตไปยังแหล่งผลิตไปยังแหล่งบริโภค ด้วยต้นทุนการขนส่งรวมต่ำสุด และยังคงช่วยให้ทราบถึงปัญหาในเชิงระยะทางภูมิศาสตร์ (geographic distance) ที่เป็นอุปสรรคต่อการกระจายสินค้าระหว่างแหล่งผลิตกับแหล่ง

บริโศก อันจะนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องการจัดสรรเชิงพื้นที่ของการค้าส่งอีกด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้ประกอบการวางแผนพัฒนากิจกรรมการค้าส่งของจังหวัดนครสวรรค์ และพื้นที่โดยรอบให้เกิดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนบทบาทของการเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญทางด้านการค้า การพาณิชย์กรรม และการคมนาคมขนส่งของจังหวัดนครสวรรค์ ตามแนวนโยบายของรัฐบาลให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเบื้องต้นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ทางการค้าส่งกับจังหวัดนครสวรรค์ โดยเน้นการวิจัยไปที่กลุ่มเมืองที่มีความสัมพันธ์ทางการค้าในระดับสูงในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบถึงศักยภาพของระบบโครงสร้างพื้นที่ของเมืองดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการผลิตในสาขาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงลักษณะและรูปแบบของความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่มีต่อกัน ผลการวิจัยตามแนวทางดังกล่าวเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการวางแผนโครงสร้างพื้นที่ดังกล่าวให้บังเกิดผลในเชิงปฏิบัติตามสภาพความสัมพันธ์ของพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่จริง และยิ่งจะช่วยสร้างโอกาสในการพัฒนาความพร้อมของเมืองที่ปรากฏอยู่และคาดหวังว่าจะให้เป็นไปในอนาคตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เมืองมีส่วนร่วมอย่างพร้อมเพรียงกันในกระบวนการพัฒนาภาค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย